

Nr 190.

Av herr **Winberg**, *angående skrivelse till Konungen med begäran om utarbetande och framläggande av en fullständig plan för militärväsendets totala avveckling.*

Från vänstersocialistiskt håll har alltid hävdats meningslösheten i att ett land som vårt håller sig med ett dyrbart och betungande militärförsvär, vars effektivitet ifråga om den påstådda uppgiften att bevara vårt lands självständighet och neutralitet under nuvarande förhållanden måste vara mer än problematisk, men vars blotta tillvaro i verkligheten utgör en fara för neutraliteten och freden. Denna uppfattning har givetvis vunnit ytterligare styrka, sedan man fått bevittna, inte blott de före och under världskriget skapade militärpolitiska maktkombinationerna, utan också varit vittne till på vilket sätt och under vilka förhållanden detta världskrig vunnit sin avslutning.

Att hädanefter på allvar söka göra gällande att militärväsendet för vårt lands vidkommande skulle ha någon som helst betydelse i ovan nämnda avseende, torde bliva allt svårare och svårare. Alltmer framgår det också för folkets stora massa, att militärväsendet icke har som huvudsaklig och ännu mindre som enda uppgift att skydda ett land utåt, utan att detsamma anses mera oundgängligt för att upprätthålla den s. k. inre ordningen, d. v. s. utspelas som faktor i de sociala striderna. Om man i detta sammanhang bortser från det onaturliga och på samma gång farliga uti att tilldela militären en sådan uppgift, så måste det likväl påpekas, att även ifråga om denna uppgift torde betydelsen av dess värde vara mer än tvivelaktigt, det har framför allt de senaste händelserna ute i världen ganska tydligt visat. Om man, såsom ofta uppgivits från borgerligt håll, är angelägen om, att den allmänna utvecklingen skall komma att gå i lugna banor, utan direkt strid mellan de olika

samhällsintressenas förespråkare, så måste den första och nödvändigaste förutsättningen härför vara, att man fortast möjligt avlägsnar det farliga element, som det nuvarande militärväsendet utgör. Sker inte så, har man också därmed bevisat, att man icke har något allvar i talet om den lugna samhällsutvecklingens önskvärdhet.

När denna fråga förut varit före till behandling i riksdagen, har man alltid invänt, att först måste man avvakta det stora världskrigets avslutning, innan man på allvar kan upptaga frågan om vårt militärväsendes omläggning eller avveckling, och den nuvarande finansministern yttrade i andra kammaren år 1917, att så fort det sista kanonskottet avlossats i detta krig, så skulle han för sin del och det parti han tillhörde, icke dröja ett ögonblick med att upptaga frågan om ställningen till militärväsendet såsom sådant. Då man väl nu torde få medgiva, att kriget officiellt är avslutat, eftersom fredsfördraget redan är ratificerat, borde sålunda tidpunkten vara inne att på allvar upptaga detta spörsmål till avgörande, och det kan därför vara av intresse att erinra om vad som i detta avseende blivit vidtaget från de nuvarande regeringspartiernas sida.

Det framgår då, att regeringen den 12 november 1919 tillsatt en kommission, vilken emellertid så långt ifrån har fått direktiv om realbehandlingen av frågan om militärväsendets fullständiga avveckling, att den i stället endast fått till uppgift att genomföra en viss reduktion och vissa jämkningar ifråga om det nuvarande militärväsendets organisation och sammansättning. Under sådana förhållanden är det givetvis inte tänkbart att ifrågavarande kommission med dess nuvarande sammansättning ens kommer att ingå på någon realbehandling av frågan om en fullständig avveckling av militärförsvaret.

Då detta emellertid mer och mer börjar anses såsom ofrånkomligt, för såvida vårt land på det rent ekonomiska området skall kunna hävda sin ställning och å andra sidan kunna undgå svårartade inre komplikationer, och då denna ståndpunkt omfattas av allt större och större lager av det svenska folket, anser jag det nödvändigt, att frågan om militärväsendet upptages till avgörande behandling från helt andra utgångspunkter och direktiv än de som kommit till synes i tillsättande av den nu arbetande kommissionen. Sådan utredning måste vara fullkomligt förutsättningslös och, med beaktande av alla på ärendet inverkande faktorer, ha, såsom huvuduppgift att pröva såväl fördelar som nackdelar av det nuvarande militärväsendets bibehållande eller slopande, lämpligaste sättet för dess avveckling och vad som i övrigt därmed står i sammanhang.

Naturligtvis skulle det kunna tänkas, att ett sådant uppdrag kunde lämnas även åt den nuvarande kommissionen, men då densamma i så fall, enligt mitt förmenande, måste genomgå en grundlig omvandling i fråga om dess sammansättning, synes det vara ur alla synpunkter lämpligast, att uppdraget i fråga anförtros åt en helt ny kommission, med annan sammansättning och andra direktiv än den nuvarande.

Jag hemställer sålunda,

att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla,
om utarbetande och framläggande för riksdagen snarast
möjligt av en fullständig plan för militärväsendets
totala avveckling.

Stockholm den 31 januari 1920.

C. Winberg.
